

Stenografični zapisnik

tretje seje

deželnega zbora Ljubljanskega

dne 20. septembra 1871.

Nazoči: Prvosednik: Deželni glavar: Dr. Radoslav Razlag. — Vladini zastopnik: Deželni predsednik: Karol pl. Wurzbach-Tannenberg. — Vsi članovi razun: knezoškof dr. Widmar, Kromer, dr. Suppan, Dežman, dr. pl. Kaltenegger, grof Auersperg, grof Blagaj, dr. vitez Savinšek, Rudež France, pl. Langer, grof Thurn, grof Margheri, baron Rastern in baron Apfaltrern.

Dnevni red: 1. Utemeljenje predloga g. dr. Coste za adresu na Njegovo Veličanstvo. (Priloga 20.) — 2. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predložijo računski sklepi za leto 1869: a) deželnega zaklada in njegovih podzakladov, b) zaklada zemljišne odveze, c) zaklada za zidanje norišnice, d) sirotinskega zaklada, e) P. P. Glavarjevega zaklada, f) Grof Saurau-ovega zaklada za maše, g) zaklada cesarice Elizabete za onemogle vojake. (Priloga 1.) — 3. Poročilo deželnega odbora o prošnji Senožeske županije za deželno podporo za razširjenje šolske hiše. (Priloga 2.) — 4. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predloži proračun za leto 1872 in računski sklep za leto 1870 zaklada zemljiščine odveze. (Priloga 3.) — 5. Poročilo deželnega odbora za stran razdelitve premoženja Narinske podžupanije. (Priloga 4.) — 6. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predložé proračuni za leto 1872: a) deželnega, b) bolnišničnega, c) porodnišničnega, d) najdenišničnega in e) norišničnega zaklada, potem f) zaklada posilne delavnice, g) zaklada za zidanje norišnice, h) deželno kulturnega in i) gledišnega zaklada; in računski sklepi za leto 1870: j) deželnega zaklada in njegovih podzakladov, k) zaklada za zidanje norišnice in l) deželno kulturnega zaklada. (Priloga 5.) — 7. Predlog deželnega odbora o reorganizaciji deželnih dobrotelnih naprav. (Priloga 7.) — 8. Predlog deželnega odbora, zarad pomnoženja c. k. okrajnih zdravnikov na Kranjskem. (Priloga 8.) — 9. Predlog deželnega odbora o

Stenographischer Bericht

der dritten Sitzung

des Landtages zu Laibach

am 20. September 1871.

Anwesende: Vorstehender: Landeshauptmann Dr. Jakob Razlag. — Vertreter der k. k. Regierung: Landespräsident Carl von Wurzbach-Tannenberg. — Sämmtliche Mitglieder mit Ausnahme von: Sr. fürstbischöflichen Gnaden Dr. Widmer, und der Herren Abgeordneten: Kromer, Dr. Suppan, Deschmann, Dr. von Kaltenegger, Graf Auersperg, Graf Blagay, Dr. Ritter von Savinschegg, Franz Rudešch, von Langer, Graf Thurn, Graf Margheri, Baron Rastern, Baron Apfaltrern.

Tagesordnung: 1. Begründung des Antrages Dr. Costa's für die Adresse an Seine Majestät. (Beilage 20.) — 2. Bericht des Landesauschusses, womit die Rechnungsabschlüsse pro 1869 vorgelegt werden: a) des Landesfondes und seiner Subfonde; b) des Grundentlastungsfondes, c) des Irrenhausbaufondes d) des Waisenfondes, e) des P. P. Glavar'schen Fondes, f) des Graf Saurau'schen Messenfondes, g) des Kaiserin Elisabeth Invalidenfondes. (Beilage 1.) — 3. Bericht des Landesauschusses wegen der Petition des Gemeinbeamtens von Senožec um Landesubvention für die Erweiterung des Schulhauses. (Beilage 2.) — 4. Bericht des Landesauschusses, über den Voranschlag für das Jahr 1872 und den Rechnungsabluß pro 1870 des Grundentlastungsfondes. (Beilage 3.) — 5. Bericht des Landesauschusses betreffend die Vertheilung des Vermögens der Untergemeinde Narain. (Beilage 4.) — 6. Bericht des Landesauschusses, womit die Voranschläge für das Jahr 1872 vorgelegt werden: a) des Landesfondes, b) des Krankenhausfondes, c) des Gebärfondes, d) des Findelhausfondes, e) des Irrenhausfondes, ferner f) des Zwangsarbeitshausfondes, g) des Irrenhausbaufondes, h) des Landeskulturfondes und i) des Theaterfondes; und die Rechnungsabschlüsse pro 1870: j) des Landesfondes und seiner Subfonde, k) des Irrenhausbaufondes und l) des Landeskulturfondes. (Beilage 5.) — 7. Antrag des Landesauschusses betreffend die Reorganisation der Landes-Böhrlichkeit-Anstalten. (Beilage 7.) — 8. Antrag des Landesauschusses wegen Vermehrung der k. k. Bezirksärzte in Krain. (Beilage 8.) — 9. Antrag des

porodnišnici in najdenišnici ljubljanski. (Priloga 9.) — 10. Predlog deželnega odbora o imenovanju oskrbnika deželne posilne delalnice. (Priloga 10.)

Landesausschusses in Betreff des Gebär- und Findelhauses in Laibach. (Beilage 9.) — 10. Antrag des Landesausschusses betreffend die Ernennung des Verwalters in der Landeszwangsarbeitshausanstalt. (Beilage 10.)

Obseg: Glej dnevni red. — Peticije.

Seja se začne o 25. minuti črez 10. uro.

Inhalt: Siehe Tagesordnung. — Petitionen.

Beginn der Sitzung 10 Uhr 25 Minuten.

Deželni glavar

potrdi, da zbor sklepati more in prične sejo. Zapisnik zadnje seje se bere slovenski in potrdi.

Der Landeshauptmann

bestätigt die Beschlussfähigkeit des h. Hauses und eröffnet die Sitzung.

Das Protokoll der letzten Sitzung wird in slovenischer Sprache gelesen und genehmigt.

Deželni glavar:

Jaz imam gospodom poslancem naznaniti tiste tiskance, ktere so danes dobili na mize.

Poročilo deželnega odbora, s katerim se predložé proračuni zakladov različnih ustanov za leto 1872 in računski sklepi za leto 1870, in tudi proračuni za leto 1871 naslednje imenovanih ustanovnih zakladov, namreč: Zaklada kranjskih dekliških ustanov, Holdheimovega zaklada za gluhonéme, postonjsko-jamske ustanove za invalide, Metelkove ustanove za invalide, Trevisini-eve ustanove za invalide, ustanove I. in II. ljubljanskih gospá za invalide, baron Flödnigove in ilirske ustanove za slepce, zaklada kranjskih dijaških ustanov in muzealnega zaklada. (Priloga 6.)

Postava, s ktero se predrugeča dodatek k deželni ustavi vojvodine Kranjske od 26. februarja 1861. (Priloga 12.)

Dalje imam naznaniti sledeče prošnje:

„Prošnja deželnih uradnikov in služabnikov za povišanje plače in podelitve primerne stanovnine.“ (Predloženo od deželnega odbora.)

(Se izroči finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

„Janez Franke, slikar v Benetkah prosi za podporo v dovršenje svoje umetnosti.“ (Izročeno od poslanca dr. Poklukarja.)

(Se izroči finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

„Podpisane občine Črnomeljske prosijo, da se v Črnomlju zopet mesto c. kr. okrajnega zdravnika ustanovi.“ (Izročeno od poslanca Drag. Rudeža.)

(Se izroči peticijskemu odseku. — Wird dem Petitionsausschusse zugewiesen.)

„Petition der Ortsgemeinden Hof, Seifenberg, Prečna, St. Peter, Slatenec, Candia, Großpodluben, Sursendorf, Bad Töplitz, Oberfeld, Weißkirchen um Regelung der Fischerei-Rechte im Gurkflusse.“ (Ueberreicht durch den Abg. Jof. Zagorec.)

(Se izroči peticijskemu odseku. — Wird dem Petitionsausschusse zugewiesen.)

„Petition der Insassen von Ober- und Unter-Siska um Unterstützung und Befürwortung der Bitte: Es möge der Rudolfsbahnhof Laibach recte Siska, als Bahnhof für unbedingte Personenaufnahme, dann für Waaren Auf- und Abgabe bestimmt, und der Waarenverkehr von diesem zum Südbahnhofe Laibach und umgekehrt zugelassen werden.“ (Eingebracht durch den Abg. Peter Rosler.)

(Se izroči peticijskemu odseku. — Wird dem Petitionsausschusse zugewiesen.)

„Petition der Ortschaften Grafenbrunn, Koritnica, Šembije und Podtabor im Bezirke Adelsberg um Steuernachlaß und Einstellung der Steuerexekution.“ (Eingebracht durch den Abg. Dr. Costa.)

(Se izroči peticijskemu odseku. — Wird dem Petitionsausschusse zugewiesen.)

Naznaniti imam, da so se odseki sostavili in sicer volili so:

a. peticijski odsek za predsednika g. grofa Barbo, za podpredsednika g. Pintarja in za perovodja g. dr. Zarnika. Ta odsek vabi v sejo danes ob 4. uri.

b. Finančni odsek za prvomestnika g. dr. Bleiweisa, za podprvomestnika g. dr. Costo in za zapisničarja g. Murnika. Sejo ima jutri ob 4. uri.

c. Odsek za pretresovanje delovanja deželnega odbora za prvomestnika g. Kozlerja, za namestnika g. Tavčarja in za perovodja g. Svetca in ima sejo danes po zboru.

Dalje imam naznaniti, da je gospod deželni predsednik odložil svoje opravilo v deželni komisiji za uravnanje zemljiščinega davka. Treba bode tedaj voliti novega sočlena deželne komisije in jaz bodem celi akt dal predložiti na mizo, to je imenik tistih, ki so dosihmal bili voljeni kakor sočleni in kakor namestovalci ter volitev postavil na dnevni red ene prihodnjih sej.

Ker drugih reči danes bilo ni, pridemo zdaj na dnevni red.

I. Utemeljenje predloga dr. Coste za adreso na Njegovo Veličanstvo.

(Priloga 20.)

Poslanec dr. Costa.

Slavni zbor! Nalog utemeljiti svoj predlog zaradi adrese do presvitlega cesarja je tako lahek, da mi bode mogoče z malimi besedami opravičiti ta moj predlog. Lansko leto že je sklenil deželni zbor pre-

ponižno adresso do Njih Veličanstva, v kateri je izrazil svoje mnenje o političnem položaju in želje našega deželnega zbora, naše dežele, našega národa. Ta adressa se je večkrat omenjevala v naših in zunanjih časnikih in v tem trenutku, ko je šlo za to, ali imamo pravico biti v državnem zboru ali ne, ali je naša pogojna volitev v državni zbor zadostivna ali ne, slišali smo jo čitati v državnem zboru, in prav pazljivo so jo poslušali naši nasprotniki centralisti; kajti že od 67. leta sem niso bile federalistične misli tako izražene, kakor v tej adresi.

Ta adressa je naša deklaracija, na kateri stojimo in na ktere podlagi bomo naprej delali, ta adressa je tudi letos podlaga našemu delovanju in nam bode zmerom naprej vzor, po katerem se bomo vedeli in na ktere bomo gledali. Če smo tedaj lansko leto sklenili tako adresso, tem več je treba, da tudi letos stopimo pred prestol presvitlega cesarja, da tudi letos izrečemo svoje mnenje o političnem položaju, svoje želje, svoje upanje in breme, ki nas tare. (Dobro! Bravo!)

Sedanje politično stanje je gotovo veliko bolj važno, kakor lansko leto. Bolj važno zato, ker imamo na eni strani ministerstvo, ki uživa naj večje zaupanje Njih Veličanstva, ki pa uživa tudi zaupanje národov; — in na uni strani vidimo sicer ne veliko ali vendar mogočno stranko, ki na vsaki način hoče spodbiti spravo med národi, ktero napraviti je naročil presvitli cesar sam svojemu ministerstvu. Danes je tedaj borba velika med federalisti in centralisti. Tista beseda „federalizem“, ktera je poprej strašna bila, da jo nobeden človek ni smel izgovoriti, je danes postala načelo našemu ministerstvu in federalizem se spoznava danes za edino rešilo Avstrije. (Živahna pohvala. — Lebhafter Beifall.)

Spoznava se tudi po celem svetu, da federalizem ni razrušenje Avstrije, temveč, da bode Avstrija tem močnejša postala, kedar jo veže zvestoba zadovoljnih národov (živa pohvala — lebhafter Beifall), in ker federalizem nikakor ne odsuče centralistične moči, ktera je za obstanek Avstrije potrebna. (Živa pohvala. — Lebhafter Beifall.)

Ta boj med federalizmom in centralizmom je pa tudi boj med svobodo in med absolutizmom. Prava svoboda ne bode nikdar drugače cvetela, kakor na podlagi federalizma in danes, ko še federalizem ni ustvarjen, čuti se vendar svobodnejši duh in zrak, nego tistokrat, kadar so „bürgerministri“ sedeli na ministerskih stolih, ko je ena velika kronovina zdihovala pod izjemnim stanom in ko smo imeli notranjo vojsko v Dalmaciji. (Dobro! — Bravo!)

Centralisti pa nimajo nič družega pred očmi, kakor svobodo pa le za se (živa pohvala, — lebhafter Beifall) in silo za vse drugače misleče ljudi. (Dobro, dobro! — Bravo, bravo!)

Denašnji boj je tedaj resni boj med svobodoljubnimi in srditimi centralisti.

Nikdar ne smemo prezreti, da to ni boj med Nemci in Slovani; kajti tri dežele in to velike dežele, kakor Tirolska in Gornjeavstrijska ter Vorarlberška stojijo na ravno tej podlagi, kakor mi Slovenci, Čehi in Poljaki. Vsi národi, Nemci in Slovani, vsi hočemo edino in sicer mogočno Avstrijo, na drugi strani pa svobodno-avtonomne dežele, katerim je mogoče osnovati se po svojih posebnih lastnostih in potrebah.

Borba zoper ministerstvo je sicer huda, vendar mislim, da bode ministerstvo zmagalo. Kajti že v

državnem zboru so hudo delali in prav zagrizeni bili zoper ministerstvo; ali ta je šel naravno pot, ktero smo jim mi ponujali in zahtevali že od leta 1861. sem, pot, kateri bi nas rešil gotovo mnogo nadlog in nesreč, ako bi se ga vlada pred poprijela. Ako je te nasprotnike zmagalo ministerstvo v državnem zboru, bode tudi — to trdno upam — zmagalo čez to liberalno centralistično stranko, tem več, ker so zastopniki te stranke generali brez armade (veselost — Heiterfeit) in ker so politična stranka, ki se ne more opirati na národ. Vsa opozicija pa je puhla, če se ne opira na národ. Je tedaj velik razloček med českimi in temi deklaranti, ki zdaj deklarirajo. Na kaj se ti sklicujejo? Majhna peščica liberalcev to je vse, kar imajo. Poglejmo našo deželo. Dva cesarska kraljeva uradnika: Dr. vitez Kaltenegger in Kromer, edina sta se vdeležila preteklo nedeljo „nemškega političnega dneva“ na Dunaji, kakor so naznanili Dunajski časniki! Ni treba natanjko poznovati okoliščin naše dežele, vendar bode vsak vedel, da Kromer in Kaltenegger po celi deželi nimata zaslombe, razun birokratov, da še nimata 100 mož za seboj. (Veselost, klici: istina. — Heiterfeit, Rufe: wahr ist es!) Če sta ta dva gospoda zastopala Kranjsko deželo v Beču, potem se lahko ministerstvo smeje in reče: taki opONENTI mi ne bodo nič škodovali. (Veselost, živa pohvala. — Heiterfeit, lebhafter Beifall.)

Drugi vzrok pa, da imamo letos stopiti z adresso pred Njih Veličanstvo, leži v važnem reskriptu, ktere ga je presvitli cesar blagovolil izročiti dati českemu deželnemu zboru. V tem važnem reskriptu je rečeno, da naj Čehi nasvetujejo tista sredstva, ktera bodo za deželo prav in da se deželna ustava vzajemno predela z našo državno ustavo. Kar je presvitli cesar dovolil českemu národu, to je gotovo — na tem nikakor ne dvomim — tudi nam če tudi ne izrečno dovoljeno, in kakor je česki národ dobil svoje pravo, tako nikdar ne dvomim, da bode tudi naša dežela svoje pravice dobila. In nas, ki imamo nalog stopiti pred Njih Veličanstvo, veže tudi dolžnost izreči in prositi po naših okoliščinah za to in to, prositi za premembo deželne in državne ustave. To je treba izraziti v naši letošni adresi in ker je silno važno, da se to dobro preudari, da se politični položaj v obzir vzeme, da se utemelji na vse strani, in ker se ima ravno ta adressa naslanjati na lansko adresso, na drugi strani pa na sedanji politični položaj, se mi je treba zdelo, da koj zdaj prične odbor svoje delovanje in da o pravem času stopi pred sl. zbor s predloženo adresso, ktero ima odbor načrtati.

Jaz tedaj nasvetujem, kakor že moj natisnjeni nasvet pové, naj slavni deželni zbor sklene preponižno adresso do Njegovega Veličanstva in naj v ta namen voli odbor 7 udov, kateri bode adresso načrtal in pretresoval in ob svojem času poročal o njej slavnemu zboru. (Živahna pohvala. — Lebhafter Beifall.)

II. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predložijo računski sklepi za leto 1869:

- a) deželnega zaklada in njegovih podzakladov,
- b) zaklada zemljišne odveze,
- c) zaklada za zidanje norišnice,
- d) sirotinskega zaklada,
- e) P. P. Glavarjevega zaklada,
- f) Grof Saurau-ovega zaklada za maše,

g) zaklada cesarice Elizabete za onemogle vojake. (Priloga 1.)

III. Poročilo deželnega odbora o prošnji Senožeske županije za deželno podporo za razširjenje šolske hiše.

(Priloga 2.)

IV. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predloži proračun za leto 1872 in računski sklep za leto 1870 zaklada zemljiščine odveze.

(Priloga 3.)

V. Poročilo deželnega odbora zastran razdelitve premoženja Narinske podžupanije.

(Priloga 4.)

VI. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predložé proračuni za leto 1872:

- a) deželnega,
- b) bolnišničnega,
- c) porodnišničnega,
- d) najdenišničnega in
- e) norišničnega zaklada, potem
- f) zaklada posilne delalnice,
- g) zaklada za zidanje norišnice,
- h) deželno kulturnega in
- i) gledišnega zaklada;

in računski sklepi za leto 1870:

- j) deželnega zaklada in njegovih podzakladov,
- k) zaklada za zidanje norišnice in
- l) deželno kulturnega zaklada. (Priloga 5.)

(Imenovane točke od II. do VI. se izročé finančnemu odseku. — Vorgenannte Vorlagen werden dem Finanzausschusse zugewiesen.)

VII. Predlog deželnega odbora o reorganizaciji deželnih dobrodelnih naprav.

(Priloga 7.)

Poročevalec dr. Bleiweis:

Častiti gospod deželni glavar! Eno prošnjo imam najprej. Ker je poročilo o reorganizaciji deželnih dobrodelnih naprav že cel teden v rokah gospodov poslancev, in ker bi več ko celo uro trajalo, ako bi ga bral z obema dokladama, zato prosim, da blagovolite častiti gospod deželni glavar vprašati slavni zbor: ali me oprosti tega berila in ali dovoli, da bom bral le tiste točke, ki so predlogi v tej zadevi in pridejo v posvetovanje.

(Se odobri — wird angenommen; potem obveljajo točka 1 — 4 brez razgovora, dann werden Punkt 1 — 4 ohne Debatte angenommen.)

Poslanec Svetec:

Prosim besede. Jaz bi namreč nasvetoval majhno premembo pod točko 5. črkama *b* in *d*; tukaj stoji: „primariji pod štev. 3. a, b, c imenovani dobivajo na leto po 800 gold., pozneje pa po s pohvalo dovršenih vsacih 10 letih službe 200 gold. desetnice

(Decennalzulage)“ in ravno tako pod črko *d*. Če človek to reč vzame po besedah, bi tukaj mislil, da se desetnica daje, kakor neka nagrada (remuneracija) in mislil bi, da dotičniki, kateri bi hoteli dobiti tako doklado, bi morali pridonesti nekaki pohvaljni dekret. To ni namen desetnih doklad.

Desetne doklade so po pomenu, ki ga imajo sploh pri vseh tacihi službah, le navadno plačilo, kakor je prvo plačilo, a služabniki ga dobé še le potem, ko so doslužili 10 let. Ako je pa ta namen desetnic, moramo tako ravnati, da ne bode odviselo od samovoljnosti predstojnikov, komu se desetnica dati ima, kajti znala bi včasih tudi politična strast koga omamiti in zaslužni primarij bi ne dobil desetnice. Mi moramo to tako izreči, da kateri koli je vreden prvotnega plačila, ta je vreden v 10. letih povikšanega plačila, kakor je to pri profesorskih dokladah. V tej postavi namreč stoji, da mora dotični 10 let doslužiti: „im zufriedentstellender Weise“ in jaz bi to poslovenil in nasvetoval, da se ima reči: „pozneje pa po zadovoljno dovršenih vsacih 10 letih službe 200 gold. desetnice (Decennalzulage)“. Prosim tedaj, da slavni zbor tej premembi pritrdi, ker se ta beseda sklada z naravnim pomenom, katerega imajo desetnice.

Poročevalec dr. Bleiweis:

Po razlogih, ktere je razodel gospod Svetec, ne ugovarjam, da se ta beseda „s pohvalo“ spremeni v „zadovolilno“.

(Ta sprememba in vse točke od 5 — 17 obveljajo brez razgovorov. — Dieser Abänderungs- und alle Ausdrucksanträge 5 — 17 werden ohne Debatte angenommen.)

Poslanec dr. Poklukar:

Prosim besede. Dozdeva se mi, da je v točki 18. nepotrebno omejeno, kar se tiče plače nadnevnikov z 80 kr., ker je znano, kako težko je dobiti dobrih nadnevnikov in dostikrat več in v krajšem času opravi tak, ki je draži plačan, kakor če se dobi za nižjo ceno. Nasvetujem tedaj, naj odpadejo zadnje besede „z dnino po 80 kr.“.

(Ta sprememba in vse druge točke do 20. obveljajo brez razgovorov. Ravno tako obveljajo vse točke 1 — 20 v 2. in 3. branji brez razgovorov — diese Aenderung und alle andern Punkte bis 20 werden ohne Debatte angenommen. Ebenso werden alle Punkte 1 — 20 in 2. und 3. Lesung angenommen.)

VIII. Predlog deželnega odbora zaradi pomnoženja c. kr. okrajnih zdravnikov na Kranjskem.

(Priloga 8.)

Landespräsident:

Ich bin von der Richtigkeit der hier vorgebrachten Gründe über die Nothwendigkeit einer Vermehrung der Bezirksärzte in Krain aus meiner eigenen Erfahrung überzeugt, und werde daher die an die Regierung gestellte Bitte nach meinen besten Kräften auf das wärmste unterstützen. (Bravo! — dobro!)

(Predlog deželnega odbora se potem sprejme — der Antrag des Landesausschusses wird hierauf angenommen.)

IX. Predlog deželnega odbora o porodnišnici in najdenišnici ljubljanski.

(Priloga 9.)

Poročevalec dr. Bleiweis:

Predno berem predlog, moram opomniti, da je po neki zmoti prišel pod točko 3. ves tisti sklep, ki je bil po tukajšnjem deželnem zboru sklenjen takrat, ko smo mislili, da se to le slavni vladi naznani.

Pod tretjo točko je namreč naštetu vse, kar se tiče notranjih porodnišničnih uravnav, katere pa se ve da niso take, da bi bilo treba jih nesti za potrjenje pred prestol presvitega cesarja.

Slavni deželni zbor!

V 3. seji deželnega zbora 24. dne avgusta leta 1870. je deželni odbor dobil nalog, da do 1. jul. leta 1871 odpravi najdenšnico v Ljubljani, in da prestanek tega zavoda naznani c. k. deželni vladi.

Deželni odbor je izpolnil ta nalog sl. deželnega zbora.

Na dopis deželnega odbora pa je c. k. deželna vlada z odpisom 3. dne junija l. l. št. 3654 vsled ukaza visocega c. k. ministerstva notranjih oprav od 26. maja t. l. št. 7010 na znanje dala sledeči Najviši sklep Njegovega ces. in kralj. apost. Veličanstva od 19. maja t. l.:

„Deželnemu zboru Mojega vojvodstva kranjskega zaukazujem, da zarad odprave najdenšnice ljubljanske, ki jo je deželni zbor sklenil 24. avgusta leta 1870., prosi Mojega potrjenja in da, dokler Mojega privoljenja ne zadobi, definitivno svojega gori omenjenega sklepa ne izvrši.“

Deželni odbor po tem takem, nanašaje se na poročilo odborovo, ki se predloži sl. deželnemu zboru, stavi sledeči predlog:

Slavni deželni zbor naj blagovoli skleniti:

Deželnemu odboru se zaukazuje, da v 3. seji 24. dne avg. meseca leta 1870. storjene sledeče sklepe:

„1. najdenšnica v Ljubljani prestane 1. julija l. 1871, to je, s 1. julijem 1871. leta se noben otrok ne vzame več v najdenšnico ljubljansko;

2. najdeni, ki so zdaj v deželni oskrbi in kateri pridejo do konca junija 1871. leta v ljubljansko najdenšnico, ostanejo v deželni oskrbi po pravilih zdaj še veljavnih;

3. porodnišnica in učilnica za babice ostanete, kakor ste bile, tudi v prihodnjič“ — predloži Njih. Veličanstvu v potrjenje.

„Der hohe Landtag wolle beschließen:

Der Landesausschuß wird beauftragt die in der 3. Sitzung am 24. August 1870 gefaßten nachstehenden Beschlüsse:

„1. die Findelanstalt in Laibach wird mit 1. Juli 1871 aufgelassen, d. h. vom 1. Juli 1871 wird kein Kind mehr in dieselbe aufgenommen;

2. die dormalen schon in der Landesversorgung stehenden und bis Ende Juni 1871 in die Laibacher

Findelanstalt gelangenden Findelkinder bleiben nach den jetzt geltenden Normen in der Landespflege;

3. die Gebäranstalt und die Hebammenschule bleiben noch fortbestehend“, — zur Allerhöchsten Genehmigung vorzulegen.

Predno se morebiti kakšna debata začne o tej zadevi, naj mi dovoli slavni zbor, da mu na kratko priobčim, kako stoji zdaj reč, od kar smo 1. julija 1871 odpravili najdenšnico.

Vsled sporočila, ki mi je došlo od upravnništva, se je od 1. julija do 19. septembra 1871 — tedaj do včeraj — sprejelo 15 Kranjic v porodnišnico in te so čez 8 — 9 dni prav rade z otroci vred zapustile porodnišnico. Lansko leto jih je bilo v tem času prišlo 28 v najdenšnico in blizo tako tudi v poprejšnjih letih. Tedaj vidimo iz teh števil, da zdaj že veliko več žensk domá ostaja in da ne dohajajo več v porodnišnico. Lahko tedaj te številke vzamemo za merilo in dokaz, da bi bilo tudi letos okoli 13 žensk v tem času več prišlo v porodnišnico, ako bi ne bila nehala najdenšnica.

Če pa zdaj pomislimo, da vsak otrok stane deželo skoz 10 let — toliko časa namreč ostane v njeni oskrbi — blizo 300 gld., in če odračunimo potem 10% takih, ki v 10. letih umerjé, tedaj 3, ostaja jih še zmirom 25, in tako vidimo, da se je samo v 2 mesecih in pol prihranilo deželi okoli 7.500 gld. Tedaj že v 2 mesecih in pol je deželni zaklad od te strani za blizo 8000 gld. na bolj, — to pa kaže očitno, koliko je koristil sklep deželnega zbora, da se odpravi najdenšnica — in njemu gre ta hvala —, deželi v denarnem oziru; a gotovo je tudi, da toliko in more biti še več je vredna korist v oziru npravnosti (moralitete) (živa pohvala — lebhafter Beifall), da najdenšnica ne daje več potuhe lahkomišelnim ženskam, in da mnogokrat bogati očetje nezakonskih otrok se ne skrivajo več, ampak da morajo zdaj plačati oni namesti dežele stroške za otroka. In tako se je dežela znebila na eni strani sila velikih stroškov, na drugi strani pa je pridobila moraliteta! (Živa pohvala — lebhafter Beifall.)

Ko bi prišel čas, da bi naša dežela tudi ne plačala več za otroke, ki se nesó v vnanje najdenšnice, znebimo se strašanskega bremena, ki je težilo dosehal našo deželo vsako leto. (Dobro! Bravo!)

(Potem se predlog sprejme v 2. in 3. branji — *folgend wird der Antrag in 2. u. 3. Lesung angenommen.*)

X. Predlog deželnega odbora o imenovanju oskrbnika dež. posilne delalnice.

(Priloga 10.)

(Predlog deželnega odbora se po tem sprejme — der Antrag des Landesausschusses wird angenommen.)

Deželni glavar:

Ker smo denašnji dnevni red končali, sklenem zasedanje in odločim prihodnjo sejo na ponedeljek 25. t. m. Dnevni red in tiskane predloge se bodo g. g. poslancem na dom poslale.

Seja se konča o 50. minuti čez 11. uro. — *Schluß der Sitzung 11 Uhr 50 Minuten.*

